

Redagavo: Ramunė Lūžaitė (1996.11.20)

Pakeitimai:

1. Nr.1-2138; 1991.12.20.; Žin., 1992, Nr.1-11;
2. Nr.1-2214; 1992.01.16.; Žin., 1992, Nr.3-45;
3. Nr.1-2565; 1992.05.07.; Žin., 1992, Nr.15-404;
4. Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;
5. Nr.1-447; 1994.04.26.; Žin., 1994, Nr.34-621;
6. Nr.1-476; 1994.05.24.; Žin., 1994, Nr.43-777.

7.

Lietuvos Respublikos 1995 06 13

Įstatymas Nr.1-940

Žin., 1995, Nr.53-1295

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS REFORMOS

ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO

8.

Lietuvos Respublikos 1995 11 30

Įstatymas Nr.1-1112

Žin., 1995, Nr.103-2301

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS

REFORMOS ĮSTATYMO PAPILDYMO

9.

Parlamentas, Įstatymas

Nr. I-1606, 96.11.05, Žin., 1996, Nr.109-2475 (96.11.13)

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS REFORMOS ĮSTATYMO 10 STRAIPSNIO

PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

*** Pabaiga ***

LIETUVOS RESPUBLIKOS

ŽEMĖS REFORMOS ĮSTATYMAS

I skyrius.Bendrieji nuostatai

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas reglamentuoja žemės nuosavybės santykius ir žemės reformos tvarką.

2 straipsnis. Žemės reformos tikslas

Žemės reformos tikslai: išgyvendinti Lietuvos piliečių teisę į žemės nuosavybę ir naudojimą, įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis grąžinant nusavintą žemę bei parduodant ar išnuomojant valstybinę žemę; suformuoti efektyviam ūkininkavimui pritaikytas žemės ūkio paskirties žemėnaudas; sudaryti teisines ir organizacines prielaidas disponuoti privačia žeme rinkos ekonomikos sąlygomis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;

3 straipsnis. Žemės reformos objektas

Žemės reformos objektas yra Lietuvos Respublikos žemės fondas.

4 straipsnis. Žemės reformos vykdymo sąlygos

1. Žemės reforma kaimo vietovėje vykdoma pagal žemės reformos žemétvarkos projektus, vadovaujantis šiuo ir kitaais žemės savykius reguliuojančiais įstatymais, atsižvelgiant į pageidaujančių išigytį bei naudoti žemę fizinių ir juridinių asmenų interesus bei būtinumą suformuoti ekonomiškai efektyvias ūkines struktūras.

Žemės reformos žemétvarkos projektais rengiami pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą metodiką."

2. Žemės reformos procesas apima teisinį, ekonominį ir ekologinį pagrindimą, parengiamuosius žemétvarkos darbus, žemės reformos projektų parengimą, derinimą bei tvirtinimą, teisinį žemės nuosavybės ar nuomos įforminimą.

3. Žemės reforma vykdoma valstybės ir fizinių bei juridinių asmenų léšomis.

4. Privatizuojant žemę, valstybės léšomis pastatyti melioracijos įrenginiai paprastai paliekami valstybės nuosavybėje. Jų priežiūra ir apsauga reglamentuoja Lietuvos Respublikos žemės įstatymas ir kiti teisiniai aktai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;

5 straipsnis. Žemės nuosavybės rūšys

Lietuvos Respublikoje žemė yra privatinė ir valstybinė nuosavybė.

Privatinės nuosavybės žemę sudaro piliečių išigyta žemė, išskaitant šioje žemėje auganti mišką arba joje esančius vandenis.

Valstybei nuosavybės teise priklauso žemė, nurodyta Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 21 straipsnyje.

Žemės reformos metu sudaromi žemétvarkos projektais ir pagal juos suformuojamos nustatyta tikslinė paskirti turinčios žemėnaudos, kurių pagrindu žemė gali priklausyti vienam piliečiui, valstybei, taip pat (bendrosios nuosavybės teise) - keliems fiziniams asmenims arba fiziniams asmenims ir valstybei.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;

Nr.1-94; 1995 06 13 ; Žin., 1995, Nr.53-1295

II skyrius

Privati žemė

6 straipsnis. Žemės privatizavimas

1. Teise į privatinę žemės nuosavybę turi tie asmenys, kurie pagal Lietuvos Respublikos įstatymus yra Lietuvos piliečiai, turi šią pilietybę patvirtinančių dokumentų.

2. Vykdant žemės reformą, žemės išsigijimo nuosavybén būdai: nuosavybės teisés atstatymas, žemę gražinant arba suteikiant

neatlygintinai; žemės pirkimas iš valstybės.

Žemė suteikiama nuosavybén neatlygintinai:

1) asmenims, kurių šeimos buvo įkeldintos i

Lietuvos Respublikos teritorija iš nuosavybés teise turėtu ūkiu Lenkijos ir Prūsijos (dabartiné Rusijos Federacijos Kaliningrado sritis) teritorijose, tokiomis pat salygomis ir tvarka, kaip ir asmenims, kuriems žemė ir miškas sugražinami ekvivalentine natūra, bet ne daugiau, kaip šie asmenys turéjo žemės ar miško nuosavybés teise, arba gavo naudotis įkeldinant juos i Lietuvos Respublikos teritorija;

2) asmenims, įstatymo "Dél piliečių nuosavybés teisių išlikusį nekilnojamajį turta atstatymo tvarkos ir salygų" nustatyta tvarka kompensuojant už žemę, turėta miestuose ir miesto tipo gyvenvietėse, arba valstybés išperkamą žemę;

3) asmenims, išsikeliantiems iš gražinamu buvusiems savininkams gyvenamajų namų, suteikiant žemės sklypus individualiai statybai Lietuvos Respublikos Vyriausybés nustatyta tvarka.

4) Vyčio Kryžiaus ordinu ir Vyčio Kryžiumi apdovanotiems asmenims, žuvusiuju (mirusiuju) tokiai asmenų sutuoktiniams, o jeigu sutuoktinio nėra, - tévams arba vaikams, arba jų prašymu suteikiamas žemės sklypas individualiai statybai Lietuvos Respublikos Vyriausybés nustatyta tvarka.

5) asmenims, iki 1993 m. rugsėjo 10 d. nepateikusiems prašymu atstatyti nuosavybés teisę i jiems priklausiusią žemę ir mišką (išskyrus piliečius, turinčius teisę i nuosavybés teisés atstatyma po nustatyto termino), suteikiant laisvos valstybinés žemės fondo žemės sklypus Lietuvos Respublikos Vyriausybés nustatyta tvarka.

3. Žemė privatinén nuosavybén gali būti įsigytama ūkininko ūkiui steigti, bendrai žemės ūkio veiklai, asmeniniam ūkiui bei kitai žemės ūkio veiklai, individualioms (personalinéms) įmonéms bei kitai įstatymu neuždraustai veiklai.

Bendrai žemės ūkio veiklai įsigytą žemę - tai žemė, kurią jos savininkai nuomoja juridinio asmens teise veikiančioms žemės ūkio įmonéms.

4. Įsigytos privatinén nuosavybén žemės (miško) sklypai vietovéje ženklinami, matuojami ir jų plotai nustatomi Valstybinés žemétvarkos ir geodezijos tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka. Suprojektuotos ir vietovéje paženklintos privačios žemės (miško) sklypu ribos atliekant tikslius geodezinius matavimus nekeičiamos, o už nustatyta žemės (miško) sklypo ploto skirtuma, neviršijantį leistino matavimų tikslumo, valstybei arba žemės (miško) savininkui nekompensojama.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-2138; 1991.12.20.; Žin., 1992, Nr.1-11;

Nr.1-2214; 1992.01.16.; Žin., 1992, Nr.3-45;

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;

Nr.1-447; 1994.04.26.; Žin., 1994, Nr.34-621.

Nr.1-94; 1995 06 13 ; Žin., 1995, Nr.53-1295

Nr.1-1112 ; 1995 11 30; Žin., 1995, Nr.103-2301

7 straipsnis. Nuosavybés teisés i žemę atstatymas

Žemės nuosavybés teisés atstatymo miestuose ir kaimo vietovése tvarka, žemės ir miško sklypų dydžius ir gražinimo salygas nustato Lietuvos Respublikos įstatymas "Dél piliečių nuosavybés teisių išlikusį nekilnojamajį turta atstatymo

tvarkos ir salygų".

8 straipsnis. Žemės pardavimas piliečiams

1. Piliečiai, išigydami žemės ūkio paskirties žemę, kurios žemėnaudos, suformuotos pagal Valstiečio ūkio įstatymą arba pagal žemės reformos žemėtvarkos projektus, yra didesnės negu sugražinamos privatinėn nuosavybén žemės ekvivalentiškas plotas, taip pat jeigu jie naturéjo susigražinamos, perka ją iš valstybés išsimokétinai Lietuvos Respublikos Vyriausybés nustatyta tvarka, bet ne ilgiau kaip per 15 metu. Kitą žemę piliečiai išigyja išpirkdami iš karto arba per Lietuvos Respublikos Vyriausybés nustatyta laiką, bet ne ilgesni kaip per 10 metu.

2. Ūkininko ūkiui steigti žemę parduodama pasirengusiems ūkininkauti asmenims. Pasirengimą ūkininkauti įvertina apskrities valdytojo sudaryta komisija žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka.

3. Bendrai žemės ūkio veiklai žemę gali nusipirkti esamų arba steigiamų žemės ūkio bendrovių, akcinių bendrovių, ūkininkų bendrijų, kooperatyvų ir kitų žemės ūkio įmonių nariai.

4. Kitai žemės ūkio veiklai žemę gali pirkti asmenys, kurie ją naudos asmeninio ūkio poreikiams.

5. Valstybiniai miškai, išiterpę į žemės ūkio paskirties žemėnaudas ir sudarantys atskirus ne didesnius kaip 10 ha miško masyvus, gali būti parduodami žemės savininkams, turintiems su šiuo mišku susisiekiančias žemės valdas. Kiti miškai, išiterpę tarp sugražinamų privatinėn nuosavybén miško sklypų, parduodami konkurso būdu, išskyrus šio įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje numatytyus atvejus.

6. Ne žemės ūkio veiklai kaimo vietovéje ir visais atvejais miestuose žemę parduodama Lietuvos Respublikos Vyriausybés nustatyta tvarka.

7. Parduodamos valstybinės žemės ir miško kainą bei mokéjimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-2214; 1992.01.16.; Žin., 1992, Nr.3-45;
Nr.1-2565; 1992.05.07.; Žin., 1992, Nr.15-404;
Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;
Nr.1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

9 straipsnis. Parduodamos žemės plotų dydžiai

1. Piliečiams, išigyjantiems žemę ūkininko ūkiui steigti arba bendrai žemės ūkio veiklai, žemės reformos metu galima parduoti tiek valstybinės žemės, kad vienai šeimai susigražintos ir pirktos žemės tektų: bendro ploto - iki 80 ha, iš jo žemės ūkio naudmenų - iki 50 ha, miško - iki 25 ha, ežerų - iki 5 ha.

Atsižvelgiant į vietas salygas ir žemėtvarkos projekte suformuotos žemėnaudos racionalias ribas, apskrities valdytojo sprendimu šie maksimaliai leistini plotai gali būti iki 10 procentų padidinti.

Sugražinant žemę, suformuotos pagal žemėtvarkos projekta žemėnaudos plotas gali būti didesnis už turėtos žemės plotą arba jam ekvivalentišką plotą ne daugiau kaip 10 procentu; už žemės ploto skirtuma pilietis sumoka valstybei Lietuvos Respublikos Vyriausybés nustatyta tvarka.

2. Piliečiams kitai žemės ūkio veiklai (asmeniniam ūkiui) žemės reformos metu galima parduoti tiek valstybinės žemės, kad

vienai šeimai nuosavybės teise priklausančios žemėnaudos ribose būtų ne daugiau kaip 3 ha žemės ūkio naudmenų, išskaitant šeimos narių susigražintą ir pirkta lengvatinėmis sąlygomis arba pagal tuo metu galiojančias kainas žemę.

3. Piliečiams, individualių (personalinių) ne žemės ūkio produkcija gaminančių įmonių savininkams šiu įmonių veiklai parduodamo žemės sklypo dydis nustatomas:

įmonių rejestre įregistruotoms įmonėms - pagal faktiškai įmonių veiklai reikalingą žemės plotą;

steigiamoms įmonėms - pagal detaliuose planuose nustatytas žemės sklypu ribas.

4. Atskirai sodybai (namų valdai) parduodama žemę, užimta statiniais, daugiaumečiais sodiniais, kitais sodybos želdiniais, kiemas ir sodybos ribose pastoviai daržui naudojamos žemės sklypas. Kaip taisyklė, sodybai parduodamas žemės plotas faktiškai yra sodybos užimamose ribose.

5. Miestuose, išskyrus Kuršių nerijos nacionalinį parką, privačių namų valdoms parduodami faktiško valdos dydžio sklypų, bet ne didesni kaip 0,2 ha Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliųose, Panevėžyje, Alytuje, Marijampolėje, Druskininkuose, Palangoje, Birštone ir 0,3 ha - kituose miestuose. Parduodamo žemės sklypo norma apskrities valdytojo sprendimu gali būti padidinta parduodant visą faktiškai naudojamą namų valdos žemės sklypą namo savininkui, jeigu šio žemės sklypo arba jo dalies pagal nustatyta tvarka patvirtintus ir savivaldybės mero (valdybos) suderintus teritorijų planavimo dokumentus nenumatoma panaudoti miesto ūkio, visuomenės poreikiams ar, suformavus atskirą atidalijamą sklypą, individualiai satybai.

Parduodant esamų privačių namų valdų žemės sklypus, jei šiuose namuose gyvena dviejų ir daugiau bendrasavininkų šeimos, maksimalų faktiškai naudojamo ir galimo parduoti žemės sklypo plotą nustato vietas savivaldos institucija.

6. Sodininkų bendrijų nariams ir asmenims, norintiems steigti sodus, parduodamas žemės sklypas nustatomas pagal sodo išplanavimo projekta, bet ne didesnis kaip 0,12 ha.

7. Nauji žemės sklypų vienbučių ir daugiaabučių gyvenamujų namų statybai parduodami Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto dydžio pagal patvirtintus teritorinio planavimo dokumentus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-2214; 1992.01.16.; Žin., 1992, Nr.3- 45;

Nr.1-2565; 1992.05.07.; Žin., 1992, Nr.15-404;

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;

Nr.1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

Nr.1-1112; 1995 11 30; Žin., 1995, Nr.103-2301

10 straipsnis. Pretendentų įsigytį žemės ūkio paskirties žemę eilė

1. Vykdant žemės reformą, žemės ūkio paskirties žemę įsigyjama pagal suprojektuotas žemėnaudas laikantis šios pretendentų įsigytį žemę eilės:

1) asmenys, turintys teisę įsigyti žemę asmeniniam ūkiui;
2) kaime gyvenantys asmenys, susigražinantys toje vietovėje esančią žemę natūra;

3) asmenys, kuriems žemė buvo leista naudotis pagal Valstiečio ūkio įstatymą, tačiau šios žemės suteikimas nebuvuo nustatytu laiku įformintas, taip pat kaimo vietovėje

gyvenantys asmenys, kurių turėtoji žemė buvo suteikta kitiems asmenims pagal Valstiečio ūkio įstatymą;

4) kiti asmenys, susigražinantys žemę natūra;

5) vietos gyventojai, susigražinantys ekvivalentine natūra buvusios apylinkės teritorijoje turėta žemę, taip pat asmenys, susigražinantys ekvivalentine natūra arba perkantys jų nuomojamą ar laisvą valstybinę žemę ūkininko ūkiui steigti, kai ši žemė pagal Žemės ūkio ministerijos patvirtintus normatyvus reikalinga išsigytu nuosavybėn buvusių žemės ūkio įmonių gamybiniams pastatams eksplotuoti;

6) kaime gyvenantys politiniai kaliniai ir tremtiniai arba jų vaikai, susigražinantys buvusios apylinkės teritorijoje turėta žemę ekvivalentine natūra. Kai šie asmenys gyvena mieste, jų prašymu jiems gali būti sugražinta apskrities, kurioje jie gyvena, kaimo vietovėje tik dalis (ne daugiau kaip 2 ha kiekvienam pretendentui) turėtos žemės, o už likusią dalį išmokama kompensacija, jeigu įstatyme "Dėl piliečių nuosavybės teisių išlikusių nekilnojamajų turtų atstatymo tvarkos ir salygu" nenustatyta kitaip;

7) kiti vietos gyventojai, susigražinantys žemę ekvivalentine natūra;

8) vietos gyventojai, perkantys valstybinę žemę ūkininko ūkiui steigti ar bendrai žemės ūkio veiklai;

9) kiti piliečiai, susigražinantys žemę ekvivalentine natūra;

10) kiti piliečiai, perkantys valstybinę žemę.

2. Jeigu tą patį žemės plotą pretenduoja susigražinti ekvivalentine natūra ar pirkti keli asmenys, turintys vienodą pirmumo teisę ji išsigyti, žemės sklypų paskirstymas sprendžiamas pagal parengtą žemėtvarkos projekta. Jeigu šie asmenys su suprojektuotu žemės sklypų išdėstymu nesutinka, žemė sugražinama ekvivalentine natūra arba parduodama aukciono būdu.

3. Žemės savininkai turi pirmumo teisę pirkti ne konkurso būdu gretimus valstybinės žemės ir miško sklypus, nepatogius naudoti kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims.

4. Asmenys, turintys specialių miškininkystės žinių ir mišku tvarkymo patirtį, turi teisę ne konkurso būdu pirkti nepatogius administruoti valstybinių miškų sklypus, kurių vietos gyventojai nepretenduoja susigražinti natūra arba ekvivalentine natūra.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;

Nr. I-1606, 96.11.05, Žin., 1996, Nr.109-2475 (96.11.13)

11 straipsnis. Disponavimas privatizuota žeme ir mišku ir ju naudojimo apribojimai

Disponavimą privatizuota žeme ir mišku bei ju naudojimo apribojimus nustato Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, Miškų įstatymas ir Saugomų teritorijų įstatymas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.2565; 1992.05.07.; Žin., 1992, Nr.15- 404;

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;

Nr.1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

12 straipsnis. Riboto ūkinio naudojimo žemės privatizavimas

1. Saugomų vietovių žemė, kurioje ūkinė veikla ribojama,

suderinus su atitinkamomis valstybinėmis tarnybomis, gali būti privatizuojama ribotam ūkiniam naudojimui.

2. Sprendimai dėl žemės sugražinimo bei suteikimo nuosavybėn neatlygintinai priimami ir valstybinės žemės pirkimo-pardavimo sutartys sudaromos tik jeigu pilietis sutinka su jo įsigyjamam žemės sklypui žemės reformos žemétvarkos projekte ir kituose teritorijų planavimo dokumentuose nustatytomis specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis, žemės servitutais ir kitais veiklos apribojimais.

3. Savininkams, nesilaikantiems nustatyti žemės naudojimo apribojimų, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta materialinė atsakomybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-94.; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

III skyrius

Valstybinė žemė

13 straipsnis. Neprivatizuotina žemė

Privatinėn nuosavybėn piliečiams neparduodama:

1) kelių, aerodromų, uostų ir jų įrenginių, karinių dalinių, taip pat valstybinės sienos ir krašto apsaugai reikalinga žemė;

2) žemė kaimo gyvenvietėse, naudotina bendroms gyventojų ar kitoms visuomenės reikmėms pagal parengtus ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka patikslintus šiu gyvenviečių užstatymo projektus;

3) miestų, miestelių irkaimų bendram naudojimui ir visuomeninei statybai bei rekreacijai naudotina žemė pagal parengtus ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka patikslintus projektus;

4) žemė, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka suteikta arba numatoma suteikti mokslo ir mokymo įstaigoms eksperimentams bei kitoms mokslo ir mokymo reikmėms;

5) miškai, pagal Lietuvos Respublikos įstatymus priskirti valstybiniams rezervatams, nacionaliniams ir regioniniams parkams, kurortų sanitarinės apsaugos zonoms, miestų miškams, miško parkams, miško genetiniams rezervatams, miško medelynams ir séklininkystės plantacijoms.

Taip pat neprivatizuojami miškai, priskirti Baltijos jūros ir Kuršių marių apsauginėms juostoms iki 7 km pločio, ypač vertingiems rekreacioniams prie vandens telkinių ir gyvenviečių esantiems miškams, mišku mokslinio tyrimo ir mokymo bei selekcinės séklininkystės objektams, kurių sąrašus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė;

6) ištirtų ir nustatyta tvarka patvirtintų naudingųjų iškasenų telkinių žemė;

7) valstybinių rezervatų, valstybinių parkų bei biosferos monitoringo teritorijų rezervatų, rezervatinių apyrubų, Kuršių nerijos nacionalinio parko, valstybinės reikšmės gamtos paminklų žemė;

8) žemė, kurioje pastatyti ar projektuojami valstybinės nuosavybės objektai;

9) nacionalinių ir regioninių parkų bei draustinių teritorijoje esantys miškai, krūmai, vandenys, pelkės, smėlynai ir kitos nenaudojamos žemės, išskyrus iki 5 ha ploto sklypus,

įsiterpusius į žemės ūkio naudmenas jeigu šios neprivatizuotinos žemės naudmenos yra pažymėtos nustatyta tvarka parengtuose teritorijų planavimo dokumentuose, suderintuose su Aplinkos apsaugos ministerija, Miškų ūkio ministerija ir Valstybine žemėtvarkos ir geodezijos tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos;

10) žemė, kuria užima valstybinės socialinės globos ir rūpybos įstaigos, taip pat šioms įstaigoms priskirta žemės ūkio paskirties žemė ar miškas;

11) buvusios bažnyčių (religiniu konfesiju ir ju instituciju) žemės valdos, kurios néra priskirtos valstybės išperkamai žemei.

12) žemė, nustatyta tvarka priskirta Lietuvos Respublikos pajūrio juostai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-2565; 1992.05.07.; Žin., 1992, Nr.15- 404;

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727,

Nr.1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

Nr.1-1112; 1995 11 30; Žin., 1995, Nr.103-2301

14 straipsnis. (Panaikintas)

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;

Nr.1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

15 straipsnis. Valstybinės žemės suteikimas naudojimui

1. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pageidaujantys naudoti valstybinę žemę kaimo vietovėje, žemės reformos metu pateikia paraiškas agrarinės reformos tarnyboms, nurodydami šiuo metu jiems nustatyta tvarka suteiktos naudotis žemės plotą, pageidaujamos žemės plotą, ūkinės veiklos būda, naudojimo terminą, sklypo vieta ir, prireikus žemės poreikio techninių ekonominį pagrindimą.

2. Pagal fizinių ir juridinių asmenų prašymus bei valstybinio žemės kadastro medžiaga, atsižvelgiant į turimos valstybinio žemės fondo žemės plotą ir žemės naudotojų bei valstybės interesus, žemės reformos žemėtvarkos projekte numatomas žemės ploto paskirstymas naujiems žemės naudotojams. Patvirtinus žemės reformos žemėtvarkos projekta, žemės sklypai Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka suteikiami naudotis arba išnuomojami.

3. Kuriant žemės ūkio bendroves ir kitas įmones, ju steigėjai iki steigimo sutarties sudarymo turi gauti agrarinės reformos tarnybos išvadą apie galimą tai įmonei išnuomoti žemės plotą ir jo vietą.

4. Įmonėms suteikiamu naudotis žemės sklypu dydis ir išsidėstymas turi užtikrinti galimybę juos racionaliai tvarkyti ir efektyviai ūkininkauti.

5. Miestuose valstybinė žemė parduodama, suteikiama privatinių nuosavybėn neatlygintinai, suteikiama naudotis arba išnuomojama Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka, vadovaujantis statybos projektais ir schemomis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32- 727;

Nr.1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

16 straipsnis. Gyventojų asmeninio ūkio žemė

1. Rengiant žemės reformos žemétvarkos projekta asmeninio ūkio žemės sklypų išdėstyamas gali būti patikslinamas, jeigu taip nusprendė asmenu, naudojančiu šią žemę toje vietoje, susirinkimas. Susirinkimo sušaukimo ir sprendimų priėmimo tvarką nustato Žemės ūkio ministerija.

Tikslinant asmeninio ūkio žemės sklypų išsidėstymą pirmumo teisę rinktis sklypo vieta turi toje vietovėje gyvenantys asmenys, kuriu žemę išperka valstybė, remdamasi Lietuvos Respublikos įstatymo "Dėl piliečių nuosavybės teisių išlikusį nekilnojamajį turta atstatymo tvarkos ir salygu" 12 straipsnio pirmosios dalies 3 punkto nuostatomis.

2. Asmeninio ūkio žemės naudotojai gali šią žemę išsigyti privatiniu nuosavybėn, jei jos sklypai ištraukiami i susigražinamą natūra arba ekvivalentine natūra žemės plota arba jeigu šie asmenys neturėjo susigražintinos žemės arba jos turėjo mažiau, negu naudoja asmeniniams ūkiui. Šiai atvejais žemės sklypų jiems parduodami Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka, išskyrus žemę, kuri buvo suteikta po 1993 m. liepos 1 d. ir skirta plote, kuris iki tol nebuvo naudotas gyventojų asmeninio ūkio poreikiams. Už perkamą žemę gali būti atsiskaitoma iš karto arba išsimokėtinai, bet ne vėliau kaip per 15 metus.

3. Asmenims, kurie pagal įstatymą "Dėl piliečių nuosavybės teisių išlikusį nekilnojamajį turta atstatymo tvarkos ir salygu" turi teisę susigražinti ne mažesni kaip asmeniniams ūkiui suteiktos žemės plota, tačiau pageidauja kompensacijos arba savo teisę susigražinti žemę perleidžia kitiams asmenims, arba atsisako šios teisės kitų pretendentų naudai, asmeninio ūkio žemę neparduodama.

4. Asmeniniams ūkiui skirta žemę turi teisę nusipirkti lengvatinėmis salygomis iš šeimos tik vienas asmuo, kuris Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos nutarimo "Dėl kaimo gyventojų sodybinių sklypų išplėtimo" (1990 m. liepos 26 d. Nr.I-411) priėmimo diena buvo išrašytas i apylinkės ūkinė knyga ir yra buvęs žemės ūkio įmonės darbuotojas arba pensininkas, išdirbęs ūkyje ne mažiau kaip 5 metus, ir jeigu šis asmuo:

1) ir dabar gyvena kaimo vietovėje ar buvusio rajono mieste bei turėjo teisę gauti asmeninio ūkio žemę ir ja naudojosi;

2) yra kaime gyvenančios daugiaavaikės šeimos tévas ar motina, nesvarbu, koks jų darbo stažas žemės ūkio įmonėse;

3) gyvena kaimo vietovėje ar ten dirba arba dirbo švietimo, kultūros, medicinos, melioracijos ir kitose žemės ūki aptarnaujančiose įmonėse bei istaigose.

5. Po 1990 m. liepos 26 d. išsiskyrę sutuoktiniai turi teisę lengvatinėmis salygomis pirkti: buvęs sutuoktinis, su kuriuo likę gyventi vaikai ar kiti išlaikyti - 2/3 šeimos naudojamos asmeninio ūkio žemės, kitas sutuoktinis - 1/3. Iškile tarp jų ginčai sprendžiami teismine tvarka.

6. Kiti asmenys žemę asmeniniams ūkiui gali pirkti pirkimo metu galiojančia tvarka ir žemės kainomis.

7. Tuo atveju, kai asmeninio ūkio žemės naudotojas sumokėjo už perkamą asmeninio ūkio žemę, tačiau pirkimo-pardavimo sutartis nebuvo sudaryta, jam mirus, teisę išsigyti ši žemės sklypa pereina toje vietovėje gyvenantiems testamentiniams arba šaukiamiemis paveldėti pagal įstatymą ipédiniams, jeigu šie paveldėjo toje vietovėje esančius pastatus (ar jų dalį) bei patys ar jų šeimos nariai neturi asmeninio ūkio žemės.

8. Jei apylinkių tarybos pagal anksčiau galiojusius įstatymus nepriémė sprendimo suteikti asmeninio ūkio žemę piliečiams, turėjusiems teisę šią žemę gauti, apskrities valdytojas, remdamasis agrarinės reformos tarnybos pateikta

medžiaga, gali priimti sprendima, patvirtinantį, kad šie piliečiai teisėtai naudojasi asmeninio ūkio žeme (bet ne daugiau kaip 2-3 ha faktiškai naudojamų žemės ūkio naudmenų). Apskrities valdytojui priėmus tokį sprendima, šie asmeninio ūkio žemės naudotojai gali ta žemę išsigyti privatinėn nuosavybėn šio straipsnio nustatyta tvarka.

9. Asmeninio ūkio žemės sklypas (jo dalis) neparduodamas ji naudojantiems asmenims, kuriems jis buvo suteiktas pažeidžiant galiojančius įstatymus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;
Nr.1-476; 1994.05.24.; Žin., 1994, Nr.43-777.
Nr.1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295
Nr.1-1112; 1995 11 30; Žin., 1995, Nr.103-2301

IV skyrius

Žemės reformos vykdymas

17 straipsnis. Žemės reformos vykdytojai

1. Žemės reforma vykdo apskričių valdytojai bei i ju administracijos sudėtį ieinančios agrarinės reformos tarnybos. Jų darba koordinuoja ir kontroliuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Žemės reformos žemétvarkos projektų rengimui ir žemės privatizavimo darbams miestuose bei kaimo vietovėse metodiškai vadovauja Valstybinė žemétvarkos ir geodezijos tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos.

2. Žemės reformos žemétvarkos projektus rengia Valstybinis žemétvarkos institutas.

3. Miestų teritorinio planavimo projektus rengia specializuotos projektavimo įmonės vienos savivaldos vykdomųjų institucijų.

4. Skundus dėl žemės reformos metu suformuotų žemėnaudų tinkamumo bei dėl žemės privatizavimui ir nuomai parengtų dokumentų atitikimo įstatymu ir po įstatyminių aktų reikalavimams nagrinėja apskrities valdytojo administracija ir Valstybinė žemétvarkos ir geodezijos tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos. Žemės reformą vykdantys pareigūnai, pažeidę šio įstatymo reikalavimus, traukiami atsakomybėn įstatymu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;
Nr.1-476; 1994.05.24.; Žin., 1994, Nr.43-777.
Nr. 1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

18 straipsnis. Prašymu žemei gauti pateikimo ir svarstymo tvarka

1. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pageidaujantys išsigyti žemės ūkinei ir kitai veiklai, prašymus pateikia agrarinės reformos tarnybai pagal pageidaujamo išsigyti žemės sklypo buvimo vietą.

Prašymai žemei išsigyti pateikiami Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka ir terminais.

2. Agrarinės reformos tarnyba kartu su Valstybiniu žemétvarkos

institutu išanalizuojant prašymus žemei gauti, parengia sprendimų dėl jų tenkinimo projektus ir apie tai raštu informuoja pretendentus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

19 straipsnis. Skundų dėl žemės reformos vykdytoju sprendimų pateikimo ir nagrinėjimo tvarka

1. Fiziniai ir juridiniai asmenys agrarinės reformos tarnybos sprendimus dėl prašymų gauti žemę tenkinimo gali apskusti apskrities valdytojui per mėnesį nuo šių sprendimų gavimo. Apskrities valdytojas gautą skundą per mėnesį išnagrinėja ir priima sprendimą.

Apskrities valdytoju sprendimai dėl žemės įsigijimo per 20 dienų nuo jų priėmimo gali būti apskusti teismui.

2. Nustačius įstatymų pažeidimus, žemės reformos metu neteisėtai įsigytą žemę paimama į valstybinį žemės fonda įstatymo ie Lietuvos Respublikos nustatyta tvarka, netaikant senaties terminu.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-230; 1993.07.15.; Žin., 1993, Nr.32-727;

Nr.1-476; 1994.05.24.; Žin., 1994, Nr.43-777.

Nr.1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

V skyrius

Žemėtvarkos darbai

20 straipsnis. Žemės reformos žemėtvarkos projektu sudarymas

1. Žemės reformos žemėtvarkos projektas rengiamas teritorijai, kurios ribas nustato apskrities valdytojas. Žemės reformos žemėtvarkos projektą bei ju parengimui reikalingu planu ir žemėtvarkos schemų turini nustato Valstybinė žemėtvarkos ir geodezijos tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos.

2. Žemės reformos žemėtvarkos projektai rengiami ir žemėtvarkos darbai atliekami valstybės lėšomis. Ju parengimo grafikus tvirtina Žemės ūkio ministerija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-476; 1994.05.24.; Žin., 1994, Nr.43-777.

Nr.1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

21 straipsnis. Žemės reformos žemėtvarkos projektų svarstymo, derinimo ir tvirtinimo tvarka

1. Žemės reformos žemėtvarkos projektai svarstomi pretendentų gauti žemės (fizinių ir juridinių asmenų) susirinkimuose, dalyvaujant agrarinės reformos tarnybai, ir suderinamai su suinteresuotomis valstybinėmis institucijomis.

2. Suderintus kompleksinius žemės reformos žemėtvarkos

projektus tvirtina apskrities valdytojas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.1-94; 1995 06 13; Žin., 1995, Nr.53-1295

22 straipsnis. Žemės sklypu paženklinimas ir
žemės nuosavybės teisės dokumentų
išdavimas

Patvirtintus žemės reformos žemėtvarkos projektus,
valstybinis žemėtvarkos institutas paženklina žemės sklypų ribas
vietovėje ir parengia žemės nuosavybės ir žemės naudojimo teisės
dokumentus.

Šiuo dokumentu formas, parengimo ir išdavimo tvarka
nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybę.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS
PIRMININKAS

VYTAUTAS LANDSBERGIS

Vilnius, 1991 m. liepos 25 d.
Nr. I-1607

—